

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI., váczli-körút 35. szám.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványval minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. váczli-körút
35. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Feladás szerkesztő és laptulajdonos:

DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: Osszuk fel a közlegelőket. Irta: Daróczi Vilmos. — Utószáritás. — A trágyázási kísérletek ügyében. Irta: Wimmer Kálmán. — Az új tengeri kigyó. Irta: Steinwaller Odón, m. kir. dob. bev. hiv. kezelő Szegeden. — Korizmic László f. — Vegyések. — Hirdetések.

Tárcza: Karczolatok a dohányról.

Felhívás előfizetésre.

Október hó elsejétől új előfizetést nyitottunk. Tisztelettel kérjük azokat, kik lapunkra előfizetni hajtanak, valamint huzadokot, akiknek előfizetésük lejárt és még nem hosszabbították meg előfizetésüket, hogy előfizetésüket minél előbb beküldjék sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

Előfizetési-árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyed évre 1 „

A „Magyar Dohányujság” kiadóhivatala.

Osszuk fel a közlegelőket.

A világ legjobb dohánytermelői abban egyet értenek, hogy a dohánytermelésnek új föld kell.

Kétséget sem szenved, hogy a régi híres magyar dohányok is csak annak köszönhetőek hírnevüket, hogy szűzföldben lettek termelve. Ezen dolgot mi e lapokban már régen, igen terjedelmesen — megbeszéltük és kifejtettük a szűz föld előnyeit, — de a mennyiben, mint most számunkban is megirtuk, mi új földdel nem igen rendelkezhetünk, az országos tagosítások alkalmával minden kisebb birtokos jóvedelmét azzal vélte fokozni, hogy a neki jutott, legelőt, gyeptet feltörte. Ezen cselekmény egészen helyes volt, a mennyiben ezen kis részen úgy sem legeltethet; még sok nagybirtokos is így cselekedett, különösen, ha azon legelő rész nem valami nagy területű és fensiku volt, szóval a legelők és gyepek nagy része lett törve, és ma csak igen ritkán találhatók, kivéve a községi és más nagyobb uradalmi, lenn fekvésű legelőket.

Azért mondom, hogy a mult számban ajánlt luczerna váltó gazdaságot nagyon figyelemre méltónak tartom, és kérem mindazon dohánytermelőket, kiknek módjában áll, — hogy ezen dolgot sziveskedjenek megfontolni, és a teendő kísérletekre az előzetes munkát megtenni el ne mulasztják.

A kisebb birtokosoknak bátorokodnám egy következő, általam megfontolt dolgot becses figyelmezőkbe ajánlani.

Azon vidéken, a hol a dohánytermelés annyira divik, hogy alig van egy kisebb birtokos, ki dohányt ne termelne, s ország-szerte ilyen nagyon sok van, de hogy csak

néhányat felhozzak, p. o. ott van Szatmár-és közép Szolnokmegyében — Szentmiklós, Esztró, Király-Daróc, Majtény, Gilvács, Terebes, Piskárkos, Kr. Czégeny, Gyöngy, Ákos stb. községek, a hol majdnem minden gazda, kinek egy kis földbirtoka van, dohánytermeléssel foglalkozik, — hogy azoknál is mostanság minő lábon áll a termelés, azt itt fejtegetni nem kívánom: elég legyen annyit mondani, hogy nagyon rosszul.

Ezen községek és még számtalan más község is ép így van.

Röviden elmondom, hogy ezen apró termelők nagyobbrészt miként és minő talajban termelnek.

Legtöbbje ezen gazdáknak a házukhoz tartozó kertekben emberemlékezet óta dohányt termel, egyesek pedig némely községekben különböző nevek alatt álló földekben pl. kenderföldek, — Érköz, Nova stb. ily sok, mindenféle nevű földekben; természetes, hogy ezen földek hajdanta igen jők voltak, mert ezek mind, vagy televény, telkes vagy gyeptöréses földek. Szóval ezen földek régen dohánytermelésre igen alkalmasok voltak, és ottan hajdan kitünő dohányok is termettek, de most már ezen földek teljesen ki vannak zsarolva, és daczára annak, hogy közelítőket folytán könnyen trágyázhatók, mégis kivannak élve és egyáltalában több évi pihenést igényelnek.

Ezeknek tanácsom a következő volna: — Nézetem szerint ugyanis célszerű volna, ha mindazon községek, melyeknek földjei együtt vannak; ezen földekből, de különösen a közlegelőkszéleiből egy bizonyos részt közmegegyezés-sel kihalásának és azt a dohánytermelők közt felosztának.

Tudom, hogy ez nagy dolog, és sokan még e gondolatról is megijednek, de kérek szépen egy kis türelmet, hogy e tekintetben egy kis felvilágosítást adhassak.

Ismerem én a közlegelői legeltetési rendszert; tudom azt is, hogy a birtok mennyiségéhez mérten van a darab marhaszáma megállapítva, — és azért bajos volna a dohányföld mennyiségét ilyen arányban kiadni: mert így egynek nagyon kevés, másnak sok jutna, több, mint a mennyi dohánytermelési engedélyvel bír. Azért tehát én másképen képezem a felosztást.

Tegyük fel, hogy ezen kisbirtokosok az egész községben 100 holdon természetnek dohányt, tehát 100 holdat kellene a közlegelőből kihalítani, ezen 100 holdra

pedig a község egyetértésével egy bizonyos bérösszeget kellene megállapítani, pl. 800 frtot.

Ezen 800 frt a község vagyis az apró birtokosok pénztárába adatnék, és olyan czéla fordítatnék, mely közmegegyezés szerint, leghelyesebb volna. — Fizetné ezt pedig a dohánytermelő a szerint, a mennyi földet használ fel belőle dohánytermelésre.

Ezen földön három éven át nagy jóvedelemmel és kitünő sikerrel természetne, a negyedik évben ismét ugyan oly mennyiség hasíthatnék ki a legelőből; mi alatt azon rész, mely dohánynyal lett művelve, luczernával vettenék be. Ez így még kétszer ismételtetnék, míg összesen négy táblában 400 hold volna kivágva, a midőn már 300 hold luczernával volna bevetve, 100 hold pedig dohánynyal beültetve; de még jobb lenne, ha csak kétszer egymásután ültetették a feltörés után dohányt, úgy azután hamarabb kerülne ismét az első feltört rész, mely időközben luczernával van bevetve, dohány alá. Ez így ismételtetnék, míg egy rendes vetés forgás jönne be, melynek mindig előveteménye a luczerna volna.

Én azt hiszem, hogy most csakis ezen az uton segíthetünk gyökeresen dohánytermelésünk égető szükségerein.

Ezen mivelet által nemcsak a dohánytermelésnek tennénk nagy szolgálatot, hanem egyeb gazdasági viszonyok helyzetén is nagyot javítanánk, nevezetesen a marhatartásnál azon kis rész, melyet a legeltetéstől megvontunk, százsorosán kárpótolva lesz a luczerna mennyiségben. És ezen dolog még előhírnöke lesz azon időnek, a melyben a kisbirtokos is be fogja látni, hogy az idő pénz; mert mikor ő az ő gyenge igájával szánt, és már 11 órakor ki kell fogni, hogy a kopár legelőn, a nagy hőségben $\frac{1}{2}$, négyig teljesen kiéhezett állatja félig-meddig is jólakjék (mert annyi idő bizonyosan kell, mert egy órát a légy üldözésre is kell számítani), addig a luczerna bőségében lévő gazdának etetésre teljesen elég 2 óra, mialatt nyugodtan állva és nem járva, szaladva, jóltartotta igás marháját, ugyannyira, hogy a munka mellett a jószág nem hogy csökkeme, de hizik. Hiába török fejüket a szaktudósok a dohánytermelés javításán; mert a bajt az okszerű kezeléssel csak enyhíthetjük, de gyökeresen csakis az új talajjal segíthetünk.

Uj vidékekre adandó dohánytermelési engedély is sokat segítene a bajon; ter-

mészeten olyan vidékekre, melyeknek talaja a dohánytermelésre alkalmas. — Ezen indítványt én már rég fejtegettem e lapokban, de bizony az is, mint sok egyéb, elhangzott.

Ismételnem kérem a szives olvasókat, hogy ezen luczerna vetési forgási módját szives figyelmükbe vegyék. Az apró birtokok a közlegelő feltörését tudom, hogy az első perczben kivihetetlennek tartják, de ha meggondolják, bizonyára örömmel fognak hozzányulni.

El is tekintve a dohánytermelés érdekaitól, már sok községben volt mozgalom, hogy a legelőt feloszassák — mennyivel inkább követhetnék ezen ajánlatomat a dohánytermelő községek.

Felhívom e tárgyra a sajtó és az illetékes körök figyelmét.

Daróczi Vilmos.

Utószáritás.

Ez évben dohányunk kevés: de annál is inkább szükség van arra, hogy ezen kevés dohányt is jól kezeljük.

A mennyiben a dohány kevés, könnyen is tehetjük azt, hogy az utószáritás kellően hajtassuk végre.

A pajtában felfüggesztett dohányt lehetőleg ritkítsuk meg, mint bizonyára megtehetünk, mert a korán bevett dohányok, minthogy még akkor reményes volt sok dohányra, sűrűn lettek felagatva.

A ritkításnál arra vigyázzunk, hogy a dohányt elrongyolástól, roncsolástól lehetőleg óvjuk meg. Könnyen módunkban áll a dohányt most korhadt és rothadt dohánytól megmenteni, mert most, a ritkítás alkalmával, nemcsak hogy a zsinégeket ritkábbra függeszthetjük, hanem ezen műténél egyszerűen a leveleket is elhuzgálhatjuk egymástól ugyannyira, hogy az egyik sem érje egymást, és így a korhadt és rothadt dohánytól meg leszünk szabadítva, kivéven azon leveleket, melyek már ez ideig, ezen bajtól nincsenek megmentve; sőt még ezeken is segítve lesz, a mennyiben a ritkítás által a tovább terjedés meg lesz akadályozva.

TÁRCZA.

Karcolatok a dohányról.

— A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája. —
II.

(R.) Mondjon, a ki akar, akármit, én csak azt mondom, hogy bizony mégis csak nagy élvezet az, ha az ember úgy igazán kedve szerint pipálhat, szivarozhat vagy ha épen valaki tubákos vagy bagózós: ha kedve szerint tubakolhat vagy bagózhat! — Igen, uraim, még a bagózás is nagy élvezet lehet! Csunya szokás ugyan, az igaz, sőt azt is megengedem, hogy utalatos, de kell mégis valami jónak a dologban lenni, mert az teljes lehetetlenség, hogy annyi százezer ember csak egyformán azért rágja a dohányt, mert épen akarja; teljes lehetetlenség, hogy a dohányrágásban ne volna valami jó. Résezmél azt tartom, hogy a dohányrágás egy alantabb foku dohányzás vagyis a pipálás és szivarozás a dohányrágásnak egy finomított methodusa s nem találók semmi különöset — csunyát meg pláne semmiesetre sem — abban, ha a vadász utnak indulás előtt rágni valót tőm a foga közé, vagy a csikós, ha mielőtt kipányvázza lovat, egy kis bagót készít elő magának. Azt, hogy a dohányt élvezni, jó, azt mindenki tudja s ott, ahol türbiztonsági szempontból tilos a dohányzás: ott bizony semmi szín alatt sem szabad zokon vennünk, hogy valaki bagózik, különösen, ha az illető szegény ember, ki nem fizethet egy jóra való szivarért annyit, amennyibe manapság egy jó szivar kerül s nem

Mindenesetre ezen munkát olyan időben kell véghezvitetni, a midőn a dohány a pajtában a lágy időjárás által megpuhult, mert száraz időben ezt tenni nem lehet, s nem szabad.

Az ez időtájjal, illetve a késői őszi hónapokban és tél elején beköszönni szokott köd is nagy kárunkra lehet. Ettől és éven annál könnyebben menekedhetünk meg, minthogy dohányaink kevés létők miatt ritkára lesznek függesztve és hamar teljesen kiszáradva; a köd-réseket elég korán bedugaszolhatjuk, hogy a köd be ne hatoljon; de még a köd sem tapad úgy reá a jól kiszáradt dohányra, mint a nedvesre, mert míg sok víz tartalommal bír, magához vonzza a hasonlólag nedves ködöt, mely reá tapad és penész pettyeket hagy maga után, melytől az ily dohányt megszabadítani alig lehet.

Ha a kertészt ezen dologra buzdítjuk, és arról kellőleg felvilágosítjuk, és nem bánunk velük mostohául, mert csak még is akad közöttük olyan, a ki megérdemli a kiméletes bánásmódot; bizonyára igyekezni fog, hogy ő a ritkítás módját magáévá tegye és annak idején a köd réseket kellően eltorlaszolja, bedugossa szalmával, és felesleges hadsurával a nagy réseket elfedi.

Ha az erős fagyok be fognak következni, a bedugott helyeket ki kell nyitni, mert minálunk bármily körülmények között is a dohánynak, hogy az tökéletesen száraz és simító képes legyen, kell, hogy a fagy tökéletesen megszívja. Addig minálunk a dohányt simítani nem szabad.

A trágyázási kísérletek ügyében. *)

A gazdaságokban bealott nehéz viszonyok kényszerűsége alatt itt van a legfő ideje nyomorult átlagterméseink emelésére érdekében minden elkövetni. Ezen nyomasztó körülmények között Magyarországon is létrejött a műtrágya-kérdés s megkezdődtek mindenféle a kísérletek. Miután az ilyen műtrágyák kivételénél a legnagyobb pedanteriával kell eljárunk, azt hiszem, nem követek el fölösleges dolgot, ha e — különben most már végre a lapokban sokszor előforduló — kérdéshez én is néhány szót fűzök.

*) A „Gazdasági Lapok” után.

tarthat pipát, pipaszárát, dohányszelenczét, zacskót, pipaszurkalót, gyufát (esetleg aczélat, kovát és taplót) s egyéb a dohányzás nemes mesterségéhez megkívántató szerszámot. Persze csunya szokás a dohányrágás, de mit tehet róla a szegény bagórágó, ha ez neki jó! S hány csunya szokásnak hódolnak gyakran az emberek csak azért, mert az nekik örömet szolgáltató? Jól tudják azt a dohányrágók, hogy a nemdohányrágók kancsal szemmel nézik az ő csunya mesteriségüket s azért azok, akikben a szegényérzet bizonyos neme még megvan, — titokban ráják a dohányt s szégyenlik, ha rajtakapják őket. A lovasságnál a közemberek nem intelligens része nagyon szereti a bagót s „rajcsurozás” előtt lovának gondozása után a rágni való az első; a gyalogságnál megint tudok esetet, hogy egy olyan szakasz legénységénél, amelyiknél kiült, hogy ez vagy ez bagózik, ennek nem volt megengedve a közös ivó-edényből innia. Az öreg huszár azt mondja, hogy megismeri ő a bagórut, hogy mekkora ur az, aki azt adta; „ha csip a bagó és sok nyálat ereszt, nagyon barnát: akkor szegény embertől eredő szivarcsutak az, mert ez olcsófajta rossz szivarvég; de, ha nem csip a bagó, oszt egy kicsit megdagad, a fogaik között meg keményen marad: attól nem fájdul meg az ember feje, az jó szivar lehetett, nem is szegény embertől való volt az!

Azt mondják, hogy a dohányt rágni jó, scorbüt-betegség ellen. Németország éjszakai részén igen sok dohányrágót találunk; az is igaz, hogy ott a rágni való dohányt nagyban állítják elő; az ilyen dohány ujjnyi vastagságu s

1. Mindenekelőtt ama tanácsot ajánlom, minden kísérletvevők, hogy vegye a kísérleti ter parcelláit két holdasokra, vagy legalább is egy magyar hold legyen minden rész; ezen nézetemet azzal támogatom, hogy minél kisebb valamely parcella, annál nagyobb hibákat követhetünk el a terméseredmény konstataálásánál; mert a kis területről a nagyobbra törté ő átszámítás többnyire nem felel meg a valóságoknak. Különösen nem ajánlhatók a külföldön szokásos pár négyszögölnyi terjedelmű kísérleti terek.

2. A trágya elszórásánál — ha az kézzel történik — kiváló figyelmet érdemel az idő megválasztása, mert ha legkisebb szellő lengedez is, ez a finom, poralék műtrágyákat még az esetben is elfújja, ha azok földdel kevervők, mely elegyítés a jobb eloszthatóság miatt igen czélyszerű.

3. Egy évi kísérlettel soha sem elégedünk meg, hanem folytassuk a kísérletet a megrágyázott helyen két-három éven át egymás után, megtartván a szokásos vetőforgót. Ugyanis a trágyázás összes költségeit az első év terhére nem róhatjuk, ezt tehetjük talán a legkönnyebben oldható műtrágyákkal, de másokkal nem. Szokásban van ugyan a trágyázási költség bizonyos részét az első év terhére felvenni, a szerint, a mint a trágya bizonyos %-a az első évben kihasználnak vétetik fel; miután azonban e szám mindig csak föltételes teljesen biztos számítás így nem tehetünk. egyedül a kísérlet utján tudható meg pontosan: idéz-e elő a műtrágyatermés többletet a következő években és mennyit? Mert például, ha az első évben a trágyázási költség 60%, a megtérült, nem tudjuk még, hogy a hátralévő 40%-ot kifizeti-e a jövő évi terméstöbblet.

4. A terméseredmény konstataálásánál és a termés többlet értékének kiszámításánál többféleképen járhatunk el, mely számítások igen befolyásolhatják a finanziaális eredményt. Szerény véleményem szerint a terméseredmény konstataálásánál (ha buza- vagy árpával történt a kísérlet) aként járjunk el, hogy minden szemmet gyűnk figyelembe és sorozzuk azt olyan osztályokba, a mint azt a jobb gözcséplőgépeinknél nyerjük, t. i. I.-s, II.-os és III.-ad osztályba; ezen módszer szerinti osztályzatoknak aztán megállapítván az arát, számítsuk ki külön minden osztályzat terméstöbbletének az értékét s ezt összegezvén, pontos számítás végeztünk; különben egy példa igen megvilágosítja a dolgot.

hosszu, kötélalakban készül. A dohányt aztán a szerint fajtazzák, amilyen mártalék vagy hozzáadvány segélyével készült; a mártalék mozsarakban megtört ánist, koriandert, szegfűszeget tartalmaz. ez vízben (néhol borban) kevertetik s feloldva a dohány közé kevertetik; az ilyen mártalék a német gyárak titkait képezi. Jelenleg nagyon divatozott őzsi baraczkot syrupban feloldva a dohányhoz juttatni s annyi bizonyos, hogy ha egy közönséges paraszt az ilyen finomabb fajta bagóhoz jutna; nem ismerné meg a dohányt benne.

Hogy a nők a dohányzásnak ellenségei: az természetes; van — van itt-ott egy nő, ki a dohányzást meg tudja s azok, akik a dohányzást kedvelik — de nem sportból, hanem igazán — (hogy nagyon kemény szót ne használjak) kissé kivetkőznek nőiességük jellegéből; nem megy a férfiak előtt nőszámba a gurbitás oláh cigányasszony az ő rövidszaru lapipájával, sem a négerék dohányrágó asszonya. A ki kecsesen tud kaczerkódni egy kicsit a szivar-kával — mint a spanyol nő — az még megjárja, de hát ez csak tetszvágyból és kaczerkódosból teszi s az igazi dohányzók számát nem szaporítja.

Könnyen érthető, hogy a nők miért gyűlölik a dohányt. A férfiak — ezek a regulációs-alok — azt mondják, hogy a nőnek nem illik dohányozni; nem illik a burnótszelenczét nyilvános helyen magával hozni s burnótozni, (persze a nőnek); azt a nő meg, aki dohányt rágná, nálunk a legutolsó, léhütő lump sem csokolná meg. Természetesen ilyen viszonyok között a nő bizonyos gyűlölettel

Egy trágyázatlan parcellán termelt buza:

I. rendű szem	141 kg.
II. " "	108 "
III. " "	36 "
Összesen	285 kg.

Egy másik hasonló nagyságú, de műtrágyával trágyázott részen termelt buza:

I. rendű szem	316 kg.
II. " "	147 "
III. " "	49 "
Összesen	512 kg.

az összes terméstöbblet tehát 227 kg.: ha most ezen többlet értékét valamely átlagos árral, pl. 7 frttal számítanók, az összes érték-többlet 15 frt 89 kr. volna, holott mi az elsőrendű szemet 9 frton, a II. rendűt 7 frton, a III-ad rendűt 4 frton értékesíthetjük s így a 175 kg. I. rendű terméstöbblet értéke 15 frt 75 kr. a 39 kg. II. rendű terméstöbblet értéke 2 " 73 " s végül a 13 kg. III. rendű terméstöbblet értéke: — " 52 "

Az összes terméstöbblet értéke 19 frt — kr. Látnak tehát, hogy a minőség szerinti külön választás és árszámítás egészen más eredményt mutat, még pedig olyant, mely a valóságoknak megfelel.

Ezen értékszámításnak azon előnye is van, hogy ez által az illető parcellán termelt gabona minősége élénk kifejezésre talál, mert míg az egyik részen lehet, hogy az I. rendű szem 50% addig a másik részen 70%-ot tehet ki, már pedig minél több az elsőrendű szem, annál nagyobb a terméstöbblet értéke.

Végül nem lehet eléggé ajánlani a legnagyobb pontosságot a kísérlet egész keresztül vitelénél s annak minden egyes mozzanatánál, mert csak így lehet abszolút becslő a kísérlet; ellenkező esetben magunkat ámitjuk hamis adatokkal. Az előzőre rosszul kiűtött kísérlet ne vegye el kedvünket, hanem annál nagyobb kitartással folytassuk tovább, mert csakis a több helyen és többször egymásután keresztül vitt pontos kísérletek vannak hivatva a műtrágya-kérdés fölötti lebegő homályt eltávolítani. *Vimmer Kálmán.*

Az új tengeri kigyó.

Írta: STEINWALTER ODÓN m. kir. dohánybev. hiv. kezelő Szegeden.

A folyó éven, amidőn vidékünkön dohányunk a meleg ágyban a hideg esők által szen-

viseltetik nemcsak ezen tiltott jószág iránt, hanem irigykedéssel az iránt is, akinek a dohányt szabadon élvezhetni meg van engedve; a nőknek ilyenformán tökéletes jogosultságuk van a dohányra haragudhatni.

Vannak azonban férfiak is, kik a dohányt nemcsak maguk nem kedvelik, hanem azt sem tűrik meg, hogy közelükben más valaki dohányozzék. Hála Istennek, hogy a dohány »anynyi balszerencse közt s oly sok vizsaly után» végre kivívta magának az őt méltán megérdemlő helyet intező körökben is; vasutakon külön kocsi, hajókon külön helyet, társaságokban külön ülést kap a dohányzó, hogy ne legyen terhére a nemdohányzóknak, a szegény, gyöngye nemdohányzóknak, aki ki nem állhatja a dohányfüstöt, hisz az ember majd megfullad; az ilyen ember aztán nem megy férjhez, még ha népszerű is volna, lévén a puskaporfüst sokkal erősebb a dohányfüstnél.

Hogy régenten miért gyűlölték a királyok s egyáltalában a kormányok a dohányt, annak is megvan a maga oka. Azért, mert a dohány — mint az a régi könyvekben ékesen meg van írva — így meg úgy árt az egészségnek, ilyen-olyan tüvészelyeket idéz elő! Azok, akik a kormányon voltak, látták mint terjed a dohányzás szokása, ez az új szokás, mely fel-tűnő és kirívó volt; újítás volt mindenesetre, még pedig, mint azt hitték, olyan, mely veszélyessé válhatik. Az »újítás«-t igyekeztek tehát elnyomni. S tették ezt a saját érdekében, sőt kötelességük volt ezt tenniük, hiszen a polgárok jóléte fölötti örködés a kormányok kötelessége; a dohányzást elnyomni pedig egész-

vedett, azt a kiültetés után a férgek pusztították, azután a tropikus, egészen eső nélküli nyár inkább perzselte, mint érlelte és azonfelül még a korai dér is károsította, nem csoda, ha némi pessimizmussal azt is vártuk, hogy a felette praktikussá, az az átmenetek nélküli váltózott időviszonyoknál fogva, az utolsó csapást sem kerüljük ki, az őszi hosszantartó esőzéseket, a melyek aztán a száradást majd nagyon késleltették, avagy csak félig lehetségesekké tették volna.

Szerencsénkre ez utóbbi nem állott be, habár már a kezdete megvolt, nehány napi hideg, szellős esővel. Na de ez megállott és jelenleg a legjobb szárítási idő járja.

Mit akkor, ha az utóbbi csapás is beállott volna, a mely éppen a folyó éven kétszeresen súlyos lett volna, mivel a dohány az esettel sok bajnál fogva későn fejlődött, elkésett; az így elkésett anyagot esős időben, hogy szárítani? Megáll az eszem!

Többször volt már szó a tűzzeli szárításról, e lapok hasábjain is említve volt, de aztán rövid pro és kontra után, megint csak elhangzott, talán addig, míg a véletlen, vagy egy túl- (?) praktikus termelő ez ügyet ujonnan fel nem hozza.

Kérem szeretettel, úgy vagyunk evvel, mint a sok száz éves tengeri kigyó kérdéssel. Egy-egy évtizedben meglátják valahol, talán az északi tenger egy elhagyott vidékén, t. i. a hol a tudományos expedíciók nem járnak, irnak róla a matrózok a hamburgi csapásokban, rumozás közben, szörnyű fontossággal megbeszélnek, aztán elefelejtik egy hosszú, hosszú időre.

Mit veszítenénk, ha a tűzzeli szárítás kérdésével behatóan foglalkoznánk, kísérleteket tennénk, szóval az ügyet felkarolnánk, többé el nem ereszténk, míg annak czélserű, vagy czélserűtlen volta biztosan ki nem derülne? Én azt tartom, kár oly dolgot a felejtés tengerébe merülni hagyni, a mely úgy lehet, egyszer másszor nagy csapástól megmenthet, de meg tudjuk, hogy Virginiában ez a dohány-száratási mód, és hogy a dohány így kezelve, zamattjából nem veszít, erről meg van győződve minden virginia-szivart fogyasztó.

Minél több elemi csapással kell küzdenie a dohánytermelőnek, annál indokoltabb a gondolat, hogy, hát ha tűz általi szárítás által is javíthatnánk a helyzetet, — én könnyítettem lelkelem!

Avagy jobb lesz, ha várjuk, míg külföldi

ségügyi szempontból akarták; még mindig okadatoltabb cselekmény, mint Juliánus császárnak (uralkodott kr. u. 361-ben) a szakállak ügyében kiadott rendelete; Juliánus császár: ugyanis megtiltotta alattvalóinak a szakáll és bajusz viselését, sőt könyvet is írt*) a szakállak és bajuszok ellen. (Valószínűleg ez időtájt gazdagodtak meg olyan nagyon a borbélyok).

Hogy a papok, dervisek, imánok, molnáik, pópák és metropoliták a dohányzás elleneséi voltak vallási szempontból, az is igazolva van. A régi tudósok azt mondták, hogy a dohányzás sok mindenféle gonoszszágnak forrását képezi; az iszakosság, erkölcstelenkedés a dohány élvezete után csak fokoztatik. Kötelessége volt tehát a papoknak a dohányzás ellen opponálni s ez azon jó hitben történt, hogy a hivek az őket fenyegető veszély ellen megóvásának s meg voltak győződve arról, hogy ezáltal Istennek tetsző dolgot cselekszenek. Idővel azonban belátták, hogy a dohányzás elleni harc czélhoz — legalább győzedelmes czélhoz — nem vezet egyrészt, másrészt pedig, miután azon tapasztalatra jutottak, hogy bizony még sem olyan nagyon ártalmas a dohányzás, mint azt hitték s elleneségei híresztelték, abban hagyták a dolgot; de nemcsak nem bántották később a dohányt, hanem maguk is élvezni kezdték.

Ázsia lakói előzték a chinaiak hódolnak leginkább a dohányzás szenvedélyének; ott dohányrágót aránylag keveset találunk, mert nem dohányt, hanem »betel«-t rágnak azok,

termelők előbb foglalkoznak a kérdéssel, a hazai termelés kárára, a mig azt hasznukra kiaknázzák, és csak azután lépdeljük mi is utánuk, és magyar ruhában, zsinóros és tás-kás, bortöltő huszárrok kíséretében, arcunkon fontos feladatunk színével, azonban meglehetősen kedvezőtlen dohánytermelési jegyzetekkel zsebünkben — persze ez is pénz helyett? — Ez esetben hallgatók és várom békétérrel, mig egy amerikai fókavadász, vagy talán valami fantasztikus norvég czethalász a tengeri kigyót ujonnan meg nem látja, arról mindenféle biztos tudósítást küldvén!

Korizmic László †.

A magyar mezőgazdaság ügyének egyik legkiválóbb, legrégibb bajnoka: Korizmic László f. hó 5-én délelőtt 11 órakor hosszas szenvedés után élete 70. évében kimult.

Égész életét, tevékeny munkáerejét a mezőgazdaság ügyének szentelte, belátva azt, hogy ez a tér az, a melyben az ország jóléte gyökerezik. S e téren minden nagyobb vívmány, minden siker a Korizmic névéhez fűződik.

Hogy ernyedetlen munkálkodásának hü képét adhasuk, ahhoz egy egész könyv kellene s azért lapunk szűk keretéhez alkalmazkodva, csak röviden körvonaloza adjuk a »Hozzunk mezei gazdálkodásunkba minél helyesebb arányokat«-hírnevessé vált jelszó alkotója ténykedésének leírását.

Korizmic László 1816-ban született Agg-Szent-Péteren Fehérmegyében, a hol atyja Korizmic Mátvás, előbb b. Liliennek, később b. Sinának gazdatisztje volt. Iskoláit részint Budán, részint Pesten végezte 1825—1835-ig. A pálya, melyre eredetileg készült, a mezőgazdaság és mérnökség volt. 1840—1842 évben kezdett írni a gazdasági folyóiratokba. Először az »Ismerető«-ben jelent meg tőle több apróbb dolgozat.

1848-ban Korizmicet egyenes meghívásra a földmívelési miniszteriumba neveztek ki a földmívelési osztály titkárául. Jóságrendezési

kik magukat el akarják bőditani. A »betel«-természetesen erősebb is, mint a dohány.

A chinai akár egész napon át le nem teszi pipáját s ha olyan dolgot végez, melytől a pipázásban akadályozza, vagy a melyet a pipázás akadályoz, akkor mindenesetre a »betel«-t élvezi. E mellett nem ritkaság ott az ópiumrágás sem, s úgy amint nálunk sörházak s borházak vannak, Chinában ópiumrágók számára vannak itt-ott nagy kényelemmel berendezett szobák.

Dohányzás tekintetében a legszenvedélyesebbek a chinaiak után az arabok, nemkülönben a perzsák és törökök. Az arab és perzsa nő szintén hódol a dohányznak, de olyan szépen s azzal a bizonyos passzióval, melylyel a török nő dohánnyozik, egyik sem. A török nő vagy cigarettázik, vagy csibukból szívja a dohánnyt vagy nargiléhát; csinós, s nem igen hosszú száru csibukjok ezüsttel van kiverve s nem ritkán arannyal díszítve; a borostyánkővel ellátott szar ázsiai meggyfából készült s már a szar maga is jó szagú; a csibuk a legfinomabb syriai hajszálfinom vágatu dohánnyal tömetik meg; gyakran aloe-fadarabakkal keveredik a dohány s ezáltal még szagosabbá válik. Tehetősebb nők pedig a dohánnyt rózsavizen át szívják.

A dohányzás szokása az amerikai nőkre is régen ráragadt. Peruában nemcsak a dohányzás, hanem a tubakolás is nagyon el van terjedve a nők között; ugyanezen nők között olyanokkal is találkoztunk, kik a megszártott s az ilyen állapotban porrá dörzsölt dohánnyt a fogak tisztítására használják.

*) Haumann: Interessante Notizen, 1837. Weimar.

munkája vonta reá a közfigyelmet, mely mű kevéssel azelőtt jelent volt meg a Magyar Gazdában.

1849-ben inditá meg a »Gazdasági Lapok«-at. 1849 végén b. Geringer, akkori teljhatalmu cs. k. biztos, mező- és közgazdasági dolgokban tanácsadóul használta Korizmicset. Nevezetesebb dolgozatai az időből: az urbéri kárpótlás tervei s a tagosítás és birtok elkülönzési kérdések körül forogtak stb. 1850 végén a magyar cs. kir. pénzügyigazgatóságához nevezetett ki tanácsosul Budára s ugyanaz évben a Budapest kerületi adóbizottmányhoz ülnökkül. A pénzügynél előbb az adó, utóbb a jószágigazgatás dolgában volt előadó, 1851-ben ki volt küldve az aradi kincstári javakra az ottani jószágok kolonizációja kérdésében. Fölterjesztése következtében a létező telepítvények sorsán javítottak is. Ugyanez év végén volt Angliában is, mint a világiállásnál az országos gazdasági egyesület képviselője. Hazajöve utazása nevezetes eredményéről a »Gazdasági Lapok«-ban írt számos czikkel. Általában s jeles lapok főleg töle vették irányukat. Czikkjei részint név nélkül, részint aláírás mellett jelentek meg. Így kezdé meg »Tiszaháti« álnév alatt az izgatást „Czim nélküli levelei“-ben a »Mezőgazdaság könyve« ügyében, mely terve meg is valósult. Benkő és Morócz társaságában hozzá is fogott e mű megírásához, s teljesen átalakítva Stephens e kitűnő munkáját a magyar viszonyokhoz és kibővíve a hazánkra nézve fontos termelési ágak leírásával, oly szolgálatot tett vele a magyar gazdasághoz, hogy ha életében csak ezt az egyet tette volna és többet nem, már egyedül ezen egy eszközlése által is kiérdemelte a nemzet halálját. A »Mezőgazdaság könyve« 6000 példányban, mintegy 9000 kötetben kelt el rövid pár év alatt. Ily nagy elterjedést hazánkban még egy munka sem ért el, a mi legjobban tanúsítja, hogy mily szükségét pótolta. De Korizmic nem elégedett meg azzal, hogy a mezőgazdaság könyvét megírja. Számátlan értekezést — melyek nagy részben az általa kiadott »Gazdasági Lapok«-ban jelentek meg, mind azon tendenciával bírtak, hogy a gazdalközönségnek nehéz helyzetében utmutatásul szolgáljanak.

Az országos magyar gazdasági egyesület alelnökévé az 50-es évek végén választott meg jutalmazásul azon hazafiás tettének, hogy az egyesületet megmentette. Az akkori cs. kir. kormány ugyanis gyanus szemmel nézte az egyesület működését és féltéven attól, hogy politikai czélok előmozdítására szolgálja, felosztatást határozta el, mely felosztatást csakis Korizmic László érélyes közbelépése hártotta el. 1863-ban a földhitelintézet kölcsönügyszályának igazgatójává lön megválasztva. Ez azonban legkevésbé sem gátolta abban, hogy,

mint az országos gazdasági egyesület alelnöke, annak ügyeit fáradhatlan eréllyel vezesse. Ép oly kevéssé gátolta e körülmény irodalmi tevékenységében. Tanuskodnak erről számtalan értekezési mellett, melyek ez időben megjelentek: »Gazdasági levelei«, melyek a Gazdasági Lapok 1866. 1867. évi folyamából összegyűjtve külön is kiadattak, s melyekben a gazdaság követendő irányairól nézetét megdönthetetlen érveléssel fejtegette. Csakhamar követte e munkát »Levelek a szőlőből«, melyekben az okszerű elvek alkalmazását a szőlőművelésben meggyőző adatokkal tárja elének. Kis-Tétényben 20 kat. holdnyi szőlőt a legnagyobb szakszerűséggel rendezve be, e munkásságának eredményét mutató be e levélben. S valóban burgundi borai a londoni piacon kedveltségre tettek szert. A közgazdasági irodalom terén is jeles eredményt nyert, minden eszközzel mintaszerűségre emelni törekedett. A közpályán folytatott hatásos működése folytán 1876-ban, Szlavy minsterelnök ő felsége megbízásából a pénzügyi tárcazával kínálta meg, de Korizmic azt el nem fogadta, készségét csak a földművelési minis. tárca elfogadása iránt nyilatkozta ki. 1878-ban Tisza Kálmán minsterelnök a földművelési tárcazával kínálta meg, de ezt előrehaladt szembaja miatt már nem fogadhatta el. Szembajának hosszabb tartama alatt, mely szerencsés műtéttel orvosoltott, fejezte be utolsó irodalmi munkáját, Lónyay Gáborhoz intézett leveleivel, melyek 1880-ban jelentek meg, s melyekben az ország gazdasági bajainak okait fejtegette. Erdemeinek méltánylásául Korizmic László a második osz. vaskorona-rend lovagiává nevezetett ki, 1886-ban aggszentpéteri előnével magyar nemesi rangra emeltetett, a magyar tudományos akadémia rendes tagjává s számos hazai és külföldi gazdasági egyesület disztagjává választott.

Mint irtó igen termékeny volt, mit fent elősorolt művei tanusítanak. Nyelvezete erőteljes, gondolatainak kifejezésében tömör és világos volt.

Mint gazda az egyoldalú termelés ellen küzdött szakadatlanul s az összes termelési ágak helyes arányba hazatálalt sürgette, mi még most sem időszerűtlen sürgetés.

A takarékoságnak nagy barátja volt. A könnyelmű fiatal embereket a haza ellenségeinek nevezte, a kik az országot tönkrejuttásra vezetik.

1881-ben kezdett el betegeskedni, a mi-

kor is asztmatikus bántalmakról panaszkodott, mi ellen klimatikus gyógyhelyeken keresett üdülést. Betegeskedése azonban csak a mult év őszén vett komolyabb fordulatot, a midőn is több szervi baj is társulván bajához, egészsége fokozatosan hanyatlott. Erős physicuma sokáig daczolt a bajok egész sokaságával, végre is f. hó 5-én délelőtt 11 órakor hosszas szenvedés után elhagyta nagy szelleme porhüvelyét.

Vegyesek.

Az orsz. gazdasági egyesület dohányügyi szakosztálya a mai napon (16-án) d. u. a köztelken értekezletet tart, melyben a következő kérdések fognak tárgyalatni, mint a melyekben a pénzügyminis. terium szakvéleményt kér:

1. A dohánynak tarlóban való termelése.

2. A dohányos kertészek viszonyát szabályozó rendelet.

3. Indírvány a dohánybevéltási idő megváltoztatására iránt.

A tárgyalás folyamáról jövő számunkba fogjuk értesíteni olvasóinkat.

A dohánytöke kihuzgálása. Több alkalommal fejtegettük a dohánytöke kihuzzásának hasznos voltát, de ezuttal el nem mulasztathatjuk azt újból a legmelegebben ajánlani. Előkelő, országos jó gazdák véleménye folytán ajánljuk a mély szántást, és új talaj félhuzsát. Miként lehet ezt tenni, ha a mint szokás, azt úgy szántjuk, hogy a töke, még a földben van, jó gazdáink melegen ajánlják a buza vetést kapálni. És mennyire helyesen. Egy értelemben van a szafértói világ abban, hogy a buzavetés alá a kitűnő jószántás az első regula, ezt pedig megtenni úgy, a midőn a dohánytöke a földben van, teljes lehetetlen. A hol a tökét kizsédztük, ebben jó tüzelő anyagot nyerünk, és a buzát, még vetőgéppel is, a midőn sok vetőmagot nyerünk, jó munkába vethetjük és eshetőleg még meg is kapálathatjuk, a mennyiben a sorvetőgéppel a vetését úgy alkalmazzuk, hogy megkapálód legyen. Szokjunk le tehát ezen slendrián eljárástól, és szedjük ki a tökét még ott is, ahol a föld nem vettetik be most buzával, ne hagyjuk ott kukaczkot és más rovarok szaporítására.

A fagy ez évben a dohányban nem csak minálunk okozott nagy kárt; de Amerikában is még pedig egy igen lényeges dohány termelő részén: K e n t u c k i b a n az ez évi termésnek egy harmada elta gyott.

Dohánymonopolium Oroszországban. Oroszországban 1887-ik év Január 1-sejétől kezdve dohánymonopolium fog behozatni. Reánk nézve ezen körülmény csak hasznos lehet.

Mezőgazdasági gépek.

Müller Emil

Budapest,

V. kerület, váci-körút 76. szám.

Mc. Cormick Harvesting Machine Cy. Chicago

vezérigazgató Magyarhon és mellékterületeinek részére.

Fűkasáló- és aratógépek a világ legjobbjával, cséplőgépek gőz. járgány és kézierőre. Ujonnan javított szabadalm. „Hungaria“ sorvetőgépek, malomok, szeszkavágók, répvágók, ekék, szab. vajakpülők, szab. aprófaszítók, Pyrostat tűzellenes rostélyok.

Pénzszekrények

ujjonnan feltalált szabadalmazott zárral, melyet csak a bezárási móddal beavatott egyén nyithatja fel, továbbá mindenféle gazdasági gépek és eszközök.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

!!! Magyar ipar !!!

PLATIN-MÁZOLÓFESTÉK.

Bir azon tulajdonsággal, egy rendkívül keménységet és tartósságot elérni, a legnagyobb száraz meleget megtűrni, érzéketlen a sav és légszék iránt — vaspléh, cinkpléh, fakészleteket a szabadban, ugymint a kőfalakat az idő befolyásától megóvni; a tartósság kétszeres, de sőt háromszoros nagyobb, mint más különleges olajfestésnél; ezen festékek, vasutak, gépjárák, légszék-intézetek, czukorgyárok, serfördék és építkezési vállalatoknál előnyvel vétetnek igénybe.

Rometsch és társa

Ujpest.

Megrendeléseket elfogad a központi képviselőség

Dávid Károly és fia
Budapest, Nádor-utca 4. sz.

!!! Magyar ipar !!!